3D Parsha: A Multidimensional Approach to the Topics You Thought You Knew

The "Why?" of Akeidat Yitzchak

Mrs. Emma Katz, NILI Director

בראשית כ״ב:א״-ב״

וַיְהִי אַחַר´ הַדְּבָרִים הָאֵׁלֶה וְהָאֱלֹהִים נָ@ָה אֶת־אַבְרָהֶם וַיִּאמֶר אֵלֶיו אַבְרָהֶם וַיִּאמֶר הַנְּנִי: וַיִּאמֶר קַח־נְּא אֶת־בִּנְךָּ אֶת־יְחְידְךְּ אֲשֶׁר־אָהַבְּתָּ אֶת־יִצְחָׁק וְלֶּךְ־לְרָּ אֶל־אֶרֶץ הַמִּרְיֵּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם ׁלְעלָּה עֻל אַחַד הָהָרִים אֲשֶׁר אֹמֵר אֵלֵיךְ:

Some time afterward, God put Abraham to the test, saying to him, "Abraham." He answered, "Here I am." "Take your son, your favored one, Isaac, whom you love, and go to the land of Moriah, and offer him there as a burnt offering on one of the heights that I will point out to you."

בראשית כ״ב:ג׳-י״ט

וַיַּשְׁכָּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחָבּשׁ אֶת־חָמֹלוֹ וַיִּשְׁא אַבְרָהָם אֶת־עֵינֵיו וַיָּרָא אֶת־הַמָּקְוֹם מֵּרָחָק: וַיַּאמר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרִיוֹ אֵתֹּר הָמֶּקוֹם מֵרָחָק: וַיִּאמר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרִיוֹ אֵתֹר הָמֶּקוֹם מֵרָחָק: וַיִּאמר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרִיוּ שִׁיּעִר הָנָּהְ וְנַשְׁיבּי וְיִשְׁא אַבְרָהָם אֶת־עֵינֵיו וַיֵּרָא אֶת־הַמָּקוֹם מֵּרָחָק: וַיִּאמר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרִיוּ שְׁבּיּלְנָתְ וְיִלְּכָּוּ שְׁבִּילָם וְנִשְׁיבְּהָוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשְּׁא אַבְרָהָם אֶת־עֵינֵיו וַיִּרָא אֶת־הַמָּאוֹר וַאָנִי וְהַנְּעִייִ וְהַבּּעָר וְּנְשְׁהַבְּלָוּ וְיַלֶּבְה אֲלִיכָּם וּוְיָאָה לְעָלָה בָּנְי וְהַבְּרָהָם אֶת־הָאֵשׁ וְאָת־הָאֵשׁ וְאָת־הָאֵשׁ וְאָת־הָאֵשׁ וְאָתַר בְּמָּאֲבֶלֶת וַיִּלְכָּוּ שְׁבִיקָם יִחְבָּווֹ וְיִשְׁה אָבְרָהָם אֶת־יִבְּנָה וְיִשְׁה הְּעָבְים וְאָיֵה הָשֶּׁה לְעְלָה: וַיִּאמֶר אַבְרָהָם אֶת־הַמָּוֹבְיּאוֹלְ אָת־הָאֲצִים וַיִּשְׁהְ אְלִיהִים וַיִּבְּן שְׁ אַבְרָהָם אֶת־הָבְּנָוֹ וְיִאֶלָה אְלְרָהָם אֶת־הָמָּלְבְיּ שְׁבְּרָהָם וְיִאָּמָה הְנָּיִי וְיִּאְרָה אָת־יִיְצְחָק בְּנוֹ וְיִשֶׁם אֹתוֹ וְיַבְּא אֵל־הָמָּמְוֹי וְיָּאָלְח אַבְרְהָם וּאָלְהִים וְיָּשֶׁח אֶת־הְבָּוֹב הְשְּבִית וְיִילְּה אֵבְרָהָם וְיִאָּח אָת־בְּנְבְּן אֶת־יִייִידְן מְמָבְיי וְיִילְּה אֻבְרָהָם וְאָלִית וְשְׁלְת וְיִבְּלָה אַבְרָהָם וְשָּית הְבָּוּ וְיִילְה אֵבְרָהָם וֹשְּלְת וְיִילְה אָבְרָהָם שְׁבִיל וְיִלְבְּי וְתָבְּי וְיִבְּבְר הְשְׁלְת וְיִבְּלְב אִבְרְהָם וְשְּלִית וְנִשְׁשְׁב אִבְרָהָם שְׁבִיל וַיִּשְׁת אִילְרְהָם שְּבִיל וְיִלְבָּה אָתְיִיבְיִם אְּבְרָהְם וְאָבְיר אְבָּרְהָם וְלְאָבְיי וְיִיּלְה אִבְרְהָם וְבְּילְיי וְיִישְׁהְעּילְיוּ וְיִבְּי וְיִילְבְּי וְיִבְעְם שְׁבְּי וְיִישְׁי וְיִישְׁבְּעְרְייִם וְשְּלִית וְיִילְשְׁב אְרָהְהָם וְיִלְי וְתְּבְי וְבְרָהָם וְשְּבְע וְיִילְבְּי וְיְבְיּב בְּבְרָהם שְּבְיל וְיִבְלְבְים וְשְּיִים בְּבְּיבְי בְילְבּי וְתְבְּי וְבְרָהם וְשְׁבְּת וּיִבְלְם אָלר וְיִבְיךְ וְיִילְבְּי וְתְבּי וְנִילְבְים שְּבְּי וְיִילְים בְּבְּבְים בְּלְיים בְּבְּבְים בְּבֹּי בְּיוֹב הְשְּבְיע בְּיבְּבְים וְיּשְׁתְּבְּבְיוֹי וְיִייְם בְּים בְּבְיּבְים בְּבְיבְים בְּבְּבְיים בְּבְּבְי

So early next morning, Abraham saddled his ass and took with him two of his servants and his son Isaac. He split the wood for the burnt offering, and he set out for the place of which God had told him. On the third day Abraham looked up and saw the place from afar. Then Abraham said to his servants, "You stay here with the ass. The boy and I will go up there; we will worship and we will return to you." Abraham took the wood for the burnt offering and put it on his son Isaac. He himself took the firestone *'firestone Lit. "fire.*" and the knife; and the two walked off together. Then Isaac said to his

father Abraham, "Father!" And he answered, "Yes, my son." And he said, "Here are the firestone and the wood; but where is the sheep for the burnt offering?" And Abraham said, "It is God who will see to the sheep for this burnt offering, my son." And the two of them walked on together. They arrived at the place of which God had told him. Abraham built an altar there; he laid out the wood; he bound his son Isaac; he laid him on the altar, on top of the wood. And Abraham picked up the knife to slay his son. Then a messenger of יהוה called to him from heaven: "Abraham! Abraham!" And he answered, "Here I am." "Do not raise your hand against the boy, or do anything to him. For now I know that you fear God, since you have not withheld your son, your favored one, from Me." When Abraham looked up, his eye fell upon a a Reading 'ehad with many Heb. mss. and ancient versions; text 'ahar "after." ram, caught in the thicket by its horns. So Abraham went and took the ram and offered it up as a burnt offering in place of his son. And Abraham named that site Adonai-yireh, Adonai-yireh I.e., "הוה" will see"; cf. v. 8. whence the present saying, "On the mount of יהוה there is vision." *On the mount of יהוה there is vision." Heb. be-har y-h-w-h yera'eh. The messenger of יהוה called to Abraham a second time from heaven, and said, "By Myself I swear, יהוה declares: Because you have done this and have not withheld your son, your favored one, I will bestow My blessing upon you and make your descendants as numerous as the stars of heaven and the sands on the seashore; and your descendants shall seize the gates of their foes. All the nations of the earth shall bless themselves by your descendants, because you have obeyed My command." Abraham then returned to his servants, and they departed together for Beer-sheba; and Abraham stayed in Beer-sheba.

<u>פרקי ד'רבי אליעזר ל״א</u>

אמר יצחק לאביו, אבא קשור לי שתי ידי ושתי רגלי שלא אותך כגון הדבור היוצא מן הפה על שום אונס מיתה ונמצאתי מחלל כבוד אב וקשר שתי ידיו ושתי רגליו ועקדו על גבי המזבח ואמץ את שתי זרועותיו ואת שתי ארכובותיו עליו וערך את האש ואת העצים ושלח ידו ולקח את המאכלת וככהן גדול הגיש את מנחתו ואת נסכו והב"ה יושב ורואה האב מעקיד בכל לב והבן נעקד בכל לבו ומלאכי השרת צועקים ובוכים שנ' הן אראלם צעקו חוצה ואמרו מלאכי השרת לפני הב"ה רבון כל העולמים נקראת רחום וחנון מי שרחמיו על מעשיו רחם על יצחק שהוא אדם ובן אדם ונעקד לפניך כבהמה אדם ובהמה תושיע ה'.

Isaac said to his father Abraham: O my father! Bind for me my two hands, and my two feet, so that I do not curse thee; for instance, a word may issue from the mouth because of the violence and dread of death, and I shall be found to have slighted the precept, "Honour thy father" (Ex. 20:12). He bound his two hands and his two feet, and bound him upon the top of the altar, and he strengthened his two arms and his two knees upon him, and put the fire and wood in order, and he stretched forth his hand and took the knife. Like a high priest he brought near his meal offering, and his drink offering; and the Holy One, blessed be He, was sitting and beholding the father binding with all (his) heart and the son

bound with all (his) heart. And the ministering angels cried aloud and wept, as it is said, "Behold, the Erelim cry without; the angels of peace weep bitterly" (Isa. 33:7). The ministering angels said before the Holy One, blessed be He: Sovereign of all the worlds! Thou art called merciful and compassionate, whose mercy is upon all His works; have mercy upon Isaac, for he is a human being, and the son of a human being, and is bound before Thee like an animal. "O Lord, Thou preservest man and beast"; as it is said, "Thy righteousness is like the mighty mountains; thy judgments are like a great deep: O Lord, thou preservest man and beast" (Ps. 36:6).

גמרא מסכת סנהדרין פ'יט:

א"ר יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא אחר דבריו של שטן דכתיב (בראשית כא, ח) ויגדל הילד ויגמל וגו' אמר שטן לפני הקב"ה רבונו של עולם זקן זה חננתו למאה שנה פרי בטן מכל סעודה שעשה לא היה לו תור אחד או גוזל אחד להקריב לפניך אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו אם אני אומר לו זבח את בנך לפני מיד זובחו מיד והאלהים נסה את אברהם

Rabbi Yoḥanan said in the name of Rabbi Yosei ben Zimra: This means after the statement [devarav] of Satan, as it is written: "And the child grew, and was weaned, and Abraham prepared a great feast on the day that Isaac was weaned" (Genesis 21:8). Satan said before the Holy One, Blessed be He: Master of the Universe, this old man, you favored him with a product of the womb, i.e., a child, at one hundred years of age. From the entire feast that he prepared, did he not have even one dove or one pigeon to sacrifice before You as a thanks-offering? God said toSatan: Did Abraham prepare the feast for any reason but for his son? If I say to him: Sacrifice your son before Me, he would immediately slaughter him. Immediately, after these matters, the verse states: "And God tried Abraham."

ויאמר קח נא את בנך אמר רבי שמעון בר אבא אין נא אלא לשון בקשה משל למלך בשר ודם שעמדו עליו מלחמות הרבה והיה לו גבור אחד ונצחן לימים עמדה עליו מלחמה חזקה אמר לו בבקשה ממך עמוד לי במלחמה זו שלא יאמרו ראשונות אין בהם ממש אף הקב"ה אמר לאברהם ניסיתיך בכמה נסיונות ועמדת בכלן עכשיו עמוד לי בנסיון זה שלא יאמרו אין ממש בראשונים

The Torah continues: "And He said: Take, please [na], your son" (Genesis 22:2). Rabbi Shimon bar Abba says: The word na is nothing other than an expression of entreaty. Why did God request rather than command that Abraham take his son? The Gemara cites a parable of a flesh-and-blood king who confronted many wars. And he had one warrior fighting for him, and he overcame his enemies. Over time, there was a fierce war confronting him. The king said to his warrior: I entreat you, stand firm for me in this war, so that others will not say: There is no substance in the first victories, and you are not a true warrior. Likewise, the Holy One, Blessed be He, also said to Abraham: I have tried you with several

ordeals, and you have withstood them all. Now, stand firm in this ordeal for Me, so that others will not say: There is no substance in the first ordeals.

<u>ויקרא רבא כ״ט:ט״</u>

דָּבָר אַחֵר, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, רַבִּי בֶּרֶכְיָה הָיָה קָרֵי לֵיהּ יֵרְחָא דִּשְׁבוּעֲתָא, שֶׁבּוֹ נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְּרָהָם אָבִינוּ עָלְיוּ הַשִּׁלוֹם, הֲדָא הוּא דְּכְתִיב (בראשית כב, טז): וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה', מַה צֹרֶךְ הָיָה לְשָׁבוּעָה, רַבִּי בִּיבִי בַּר אַבָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן אָמֵר עָמַד אַבְרָהָם אָבִינוּ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמֵר לְפָנָיו רְבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךְ בְּשָׁעָה שֻׁאָמַרְתָּ לִי (בראשית כב, ב): קַח נָא אֶת בִּנְךְ אֶת יְחִידְךְ, הָיָה בְּלִבִּי מַה לַהֲשִׁיבְךָ, וְהָיָה בְּלְבִּי מַה לֵּאמֹר, אֶתְמוֹל בְּשְׁתָה לִי (בראשית כא, יב): כִּי בְיִצְחָק יִקְרֵא לְךְ זָרַע, וְעַכְשִׁיו אַתָּה אוֹמֵר לִי (בראשית כב, ב): וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעוֹלָה, אֶלָּא אָמַרְתָּ לִי (בראשית כב, ב): וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעוֹלָה, אֶלָּא קְּשֵׁב שְׁהָיִבְ לְי (בראשית כב, ב): וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעוֹלָה, אֶלָּא קְּשֵׁב שְׁהָי, לְי (בראשית כא, יב): כִּי בְיִצְחָק יִקְרֵא לְךְ זָרַע, וְעַכְשִׁיו אַתָּה אוֹמֵר לִי (בראשית כב, ב): וְהַעֲלֵהוּ לְּהָ זְיִבְי וְלֹא הֲשִׁבּוֹתוּך (תהלים לח, עד): כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וּכְאַבָּם לֹא יִפְתַּח פִּיו, כָּךְ לְשָׁיב וְשָׁל יִצְחָק בָּאִים לִידִי עֲבֵרוֹת וּמַעשִׁים רָעִים תְּהֵא מַזְּכִיר לָהֶם עֻקַדֵת יִצְחָק אֲבִיהֶם וַעֲמִד מִכְּפַּאַ הַשְׁר בָּאִים לְידֵי עֲבָרוֹת וּתַבְּפֹּךְ לָהֶם מְדֵּת הַדִּין לְמָדֵת רַחְמִים, אֵימְתִי? בָּחְלָשׁ הַשְּבִיהם וְמִבְּהַפּּךְ לָהֶם מְתַבְּם מְדֵת הַדִּין לְמִדְּת רָחְמִים, אִימְתִי?

Rabbi Bibei bar Aba in the name of Rabbi Yohanan said: Abraham rose in prayer and supplication before the Holy Blessed One and said, "Master of the Universe! It is revealed and known before You that at the time You said to me "Take your son, your only one," it was in my heart to reply against You, and I had what to say in my heart: 'Earlier You said to me 'it is through Isaac that offspring shall be continued for you.' But now You say to me, 'offer him there as a burnt-offering!' So, just as I could have replied against You, but I suppressed my desire and did not argue with You...so too, when the children of Isaac come into transgressions and bad deeds, keep in mind for them the binding of Isaac their father, and rise from the seat of judgment to the seat of mercy and be filled with mercy for them, and be merciful to them and turn the quality of judgment to the quality of mercy. When? In the seventh month.

<u>מדרש תנחומא וירא כ״ג</u>

מָיָד פָּתַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָרָקִיעַ וְאֶת הָעָרֶפֶל, וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה'. אָמַר לוֹ: אַמָּה נִשְׁבַּעְתָּ. וַאֲנִי נִשְׁבַּעְתִּי נְשָׁבַּעְתִּי נְאֻם ה'. אָמַר לוֹ: אַמּוֹר. לֹא כָךְ אָמַרְתָּ לִי, וּסְפֹּר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסְפּּר שְׁלֵּא אֵרֵד מִן הַמִּזְבֵּחַ עַד שָׁאֹמַר כָּל מַה שֶּׁאֲנִי צָרִיךְ. אָמַר לוֹ: אֱמוֹר. לֹא כָךְ אָמַרְתָּ לִי, וּסְפֹּר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסְפּּר אֹתָם כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךְ. אָמֵר לוֹ: הָן. אָמַר לוֹ: מִיּיִלְּחָק. אָמֵר לוֹ: כְּשֵׁם שָׁהָיָה בְּלְבִּי מַה לַּהֲשִׁיבְךְ וְלוֹמֵר לְךְ, אֶתְמוֹל אָמַרְתָּ לִי כִּי בְּיִצְחָק יִקְּרֵא לְךְ זָרַע, עַכְשָׁו אַתָּה אוֹמֵר לִי הַאֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה, וְכָבַשְׁתִּי אֶת יִצְרִי וְלֹא הֵשַּבְתִּיךְ, כָּךְ בְּשִׁיִּהְיוּ לְצָרָה, תְּהֵא נִזְכָּר לָהֶן עֲקֵדָתוֹ שֶׁל יִצְחָק וְתַחָשֵׁב לְפָנֶיךְ כְּאִלּוּ אֶפְרוֹ צָבוּר עַל גַּבֵּי הַמִּזְבָּח וְתִסְבֵּם מִצְּרָתוּן.

Thereupon, the Holy One, blessed be He, opened the sky and the cloud (surrounding Him) and said: "By myself have I sworn," saith the Lord (ibid., v. 16). "You have sworn." Abraham replied, "and now I swear that I shall not descend from this altar until I say what I wish to say." "Speak," He answered. "Did

You not tell me," said Abraham, "Count all the stars, if thou be able to count them; so shall thy seed be (Gen. 15:5)?" "Yes," He replied. "But from whom shall my seed descend?" queried Abraham. "From Isaac," the Holy One answered. "It was in my heart, yesterday, to remind You that You told me that Isaac was my seed, when You said to me: Take him for a burnt-offering. But I restrained myself and did not challenge You. Therefore, when Isaac's descendants sin and are being oppressed, recall the binding of Isaac, reckon it as if his ashes were piled upon the altar, and pardon them and release them from their anguish."

אָמֵר לוֹ הַקֶּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה אָמַרְתָּ אֶת שֶׁלְּךְ וְאֹמֵר אֲנִי אֶת שֶׁלִּי. אֲתִידִין בָּנָיו שֶׁל יִצְחָק לַחֲטוֹא לְפָנַי וַאֲנִי דָן אוֹתָם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. אָלָא אִם מְבַקְשִׁין שֶׁאֲחַפֵּשׁ לָהֶן זְכוּת וְאֶזְכֹּר לָהֶן אֲקַדַת יִצְחָק, יִהְיוּ תוֹקְעִין לְפָנַי בְּשׁוֹפָר שֶׁל זֶה. אָמַר לוֹ: וּמַה הוּא הַשּׁוֹפָר? אָמַר לוֹ: חֲזוֹר לַאֲחוֹרֶיךָ. מִיָּד, וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִּל אַחַר נֶאֱחָז בַּסְבַךְ בְּקַרְנָיו. זֶה אֶחָד מֵעַשַּׂרָה דָּבַרִים שָׁנִבְרָאוּ בֵּין הַשְּׁמַשׁוֹת.

The Holy One, blessed be He, answered: "You have spoken what was in you heart, now I will say what I wish to say. In the future Isaac's descendants will sin against Me, and I will judge them on Rosh Hashanah. If they want Me to discover something to their credit, and to recall for their advantage the binding of Isaac, let them blow upon this shofar." Abraham asked: "What shofar?" The Holy One, blessed be He, said: "Turn around. Then it was that *Abraham lifted up his eyes, and looked, and behold, behind a ram caught in the thicket by his horns* (Gen. 22:13). This was one of the ten things that were created at twilight.¹⁷

נֶאֶחַז בַּסְבַּךְ בְּקַרְנָיו, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יִהְיוּ תוֹקְעִין לְפָנֵי בְּקֶרֶן אַיִּל וְאוֹשִׁיעֵם וְאֶפְדֵּם מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְהוּא שֶׁדָּוִד מְשַׁבֵּחַ, מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַבִּי וּמְנוּסִי (ש״ב כב, ג). וְאֶשְׁבֹּר עֹל מַלְכֻיּוֹת מֵעֲלֵיהֶן וַאֲנַחֵם אוֹתָם בְּתוֹךְ צִיּוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: כִּי נִחַם ה' וְגוֹ'. אַמֵן.

A ram caught in the thicket by his horns (ibid.). The Holy One, blessed be He, said to Abraham: "Let them blow upon the ram's horn to Me, and I will save them and redeem them from their sins." This is what David meant when he sang: My shield and my horn of salvation, my high tower (Ps. 18:3). Then I shall remove the yoke of exile from them and comfort them in the midst of Zion, as it is said: For the Lord hath comforted Zion (Isa. 51:3). Amen.

בראשית רבא נ״ו:ט׳

ַרַבִּּי לֵוִי אָמַר לְפִי שֶׁהָיָה אַבְּרָהָם אָבִינוּ רוֹאֶה אֶת הָאַיִל נִתּוֹשׁ מִן הַחֹרֶשׁ הַזֶּה וְהוֹלֵךְ וּמִסְתַּבֵּךְ בְּחֹרֶשׁ אַחֵר, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ עַתִידִין בָּנֶיךְ לְהִסְתַּבֵּךְ לַמַּלְכֵיּוֹת, מִבָּבֶל לְמָדַי, מִן מָדַי לְיָוַן, וּמִיָּוַן לֶאֱדוֹם, וְסוֹפָן לִגָּאֵל בְּקַרְנוֹ שֶׁל אַיִּל, הָדָא הוּא דִּלְתִיב: וַה' אֱלֹהִים בַּשׁוֹפֶר יִתְקָע. (בראשית כב, יג): Rabbi Levi said: Because Avraham our Father saw the ram extricate himself from one thicket and go and become entangled in another, the Holy Oneof Blessing said to him: 'So is the future of your children to be entangled in reigns, from Babylon to Media, from Media to Greece, and from Greece to Edom; and their end will be to be redeemed by the ram's horn,' as it is written, "And Ad-nai E-lohim will blow the horn." "And Abraham went and took the ram, and offered him up for a burnt-offering in the stead of his son (Gen.22:13)

<u>בראשית רבא נ״ה:ד׳</u>

וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי (בראשית כב, ז), בָּא לוֹ סמא"ל אֵצֶל אָבִינוּ אַבְּרָהָם אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא אוֹבַדְתְּ לְבֶּךְ, בֵּן שֻׁנְּתַן לְךְ לְמֵאָה שָׁנָה אַתָּה הוֹלֵךְ לְשָׁחֲטוֹ, אָמַר לוֹ עַל מְנֶת כַּן. אָמַר לוֹ וְאָם מְנַסָּה אוֹתְךְ יוֹתֵר מִכָּן אַתְּ יָכוֹל לַעֲמֹד, (איוב ד, ב): הַנְסָּה דָבָר אֵלֶיךְ תִלְאֶה, אָמֵר לוֹ וְיָתֶר עַל דֵּין. אָמַר לוֹ לְמָחָר אוֹמֵר לְךְ שׁוֹפֵךְ דָּם אַתְּ חַיָּב שֶׁשֶּׁפַּכְתָּ דָּמוֹ שֶׁל בְּרָ, אָמֵר לוֹ, עַל מְנֶת כֵּן. וְכֵיוָן שֶׁלֹא הוֹעִיל מִמֶּנוּ כְּלוּם בָּא לוֹ אֵצֶל יִצְחָק, אָמֵר לוֹ בְּרָא דַּעֲלוּבְתָּא, הוֹלֵךְ הוּא לְשָׁחָטוֹּ, לְמָנֶת בָּן, אָמֵר לוֹ, עַל מְנֶת כַּן. וְכֵיוָן שֶׁלֹא הוֹעִיל מִמֶּנוּ כְּלוּם בָּא לוֹ אֵצֶל יִצְחָק, אָמֵר לוֹ בְּרָא דַּעֲלוּבְתָּא, וְמַתָּה אֵינְךְ מַכְנִיס בְּלְבֶּך. לוֹ עַל מְנָת כַּן. אָמֵר לוֹ אִם כֵּן כָּל אוֹתָן הַפָּרְגָּזִיּוֹת שֶׁעָשֶׁת אִמְּךְ לְיִשְׁמָעֵאל שְׂנָאֵיהּ דְּבֵיתָה יְרוּתָא, וְאַתָּה אֵינְךְ מַּלְנִיס בְּלְבָּך.

לוֹ עַל מְנָת כַּן. אָמֵר לוֹ אִם כֵּן כָּל אוֹתָן הַפָּרְגָּזִיּוֹת שֶׁעָשֶׁת אִמְּךְ לִישְׁמָעֵאל שְׂנָאֵיה דְּבֵיתָה יְרוּתָא, וְאָתָה אֲבִי שְׁמִים בְּּבְיּן שְׁנִילָם בְּן בְּאָה הִילָא תֵיעוּל מִּלְא תֵיעוּל מִּלְעָת בֵּן וֹ יְחָמִים. (בראשית כב, ז): וַיֹּאמֶה לְעֹלָה בְּנִי, (בראשית כב, ח): וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו, זֶה לַעֲקֹד וְזָה לְעָקֵד, זְהָה לְעָקְד וְזָה לְעָקֵד וְזָה לְעָקֵד, זְהָה לְשְׁחַט.

"And Itzchak spoke to Avraham his father, and said: My father" (Gen. 22:7). Samael went to the our father Avraham and said: "Old man, old man! Have you lost your mind [lit. have you lost your heart]? You are going to slay a son given to you at the age of a hundred!' 'Even this I do,' replied he. [Samael said:] 'And if He sets you an even greater test, can you stand it?!' [as it is written] "If a thing be put to you as a trial, will you be wearied" (Job 4:2)? 'Even more than this,' he replied. [Samael said:] 'Tomorrow He will say to you, "You are guilty of murder, you murdered your son!" He replied: 'Still I go'. Seeing that he could achieve nothing with him, he approached Itzchak and said: 'Son of an unhappy mother! He is going to slay you!' He replied: 'Still I go'. Samael said: 'If so, all those fine tunics which your mother made be a legacy for Ishmael, the hated of her house, and you don't care [lit. don't let it enter your heart]?' If a word is not completely effective, it may yet be effective in part, that's why it is written, "And Itzchak spoke to Avraham his father, and said: My father": why [his] father, [my] father twice? So that he should be filled with compassion for him. "And he said: Behold, the fire and the wood. Avraham said to him: 'May that man who has thus seduced him be drowned! Any way, "God will provide himself the lamb, my son"; and if not you are "the lamb for the burnt-offering my son." So "they went both of them together" (Gen. 22:8) — one to slaughter and the other to be slaughtered.